

CSIKI HIRLAP

POLITIKAI, KÖZGAZDASÁGI ÉS TÁRSADALMI HETILAP

Előfizetési árak:

Événél 8 K., fél évenél 4 K., negyed évenél 2 K. A hirdetések első díj szerint számítjuk. — Egyes szám ára 20 fillér.

Megjelenik minden szombaton.

Főszerkesztő:

PÁL GÁBOR

ny. fogináziumi igazgató.

Felülső szerkesztő:

Dr. GÁL JÓZSEF

ügyvéd.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Dr. Gál József ügyvéd irodája, hívás a közlelmények, hirdetések és az előfizetési díjak kifizetésére.

Kéziratokat nem adunk vissza. — Nyilttér sora 20 fillér.

Glosszák.

Élénk emlékezetünkben van még Tisza István grófnak az aradi válaszóíróhoz írt levele. Azóta megjelentek Andrássy, Kossuth s legutóbb vasárnap, Apponyinak Tisza egész érvényesítő tanulmányai, illetve replikái. A nyelvel kapcsolatosan nekünk is van némi megjegyzésünk. Mindenekelőtt az, hogy aki az aradi levelet nem olvasta volna, az olvassa el. Különösen az, aki az „advokatus diaboli” baberjaira törekszik, mert valóban még Madach Lucifere is csak idetlen más Tisza Istvánhoz képest. A levél hosszú s belőle sokat lehet tanulni. Meg lehet tanulni, hogyan vehetni az igazságot messze eső ügyet a logikának és etikanak tüzet, hányó bravouros rabulisztikával. De ugye, hogy írhat immár Tisza István levelet. Ilyet olyat, amelyben zabolatlan egyniség tügytelangot okádo sárkányként, pusztítással fenyeget mindenkit, aki nem hajol meg cézári göggye előtt; írhat olyan hosszúat, hogy Gesztilló Aradig s Aradtól a Jupiterig ér: ugye sem mohatja le soha azt a foltot, melyet a magyar nemzet alkotmányra s alkotmányos jogrendje ellen elkövetett brutális sértések hosszú sorozatával politikai és egyéni jellemén ejtett. A sértés nagyságának a mérvét a sértett személy vagy tárgy értéke határozza meg. A magyar nemzetnek legnagyobb értéke, kiínse: alkotmánya, a nemzet szívverése. Aki az alkotmányt sérti, sérti az a nemzet szívverését akarja megállítani. Ez ezel a történelem ama családjuval kerül rokonságba, melynek feje Ephialtes. Ephialtes pedig hiába veszi a kezébe a rabulisztika fogvegyét. A történelem kerülhetetlen nemzése tartja a kezét az idők végezetéig. És az Ephialtesek neve csak gyűlöletesebb lesz az egymást követő nemzedékek szívében. Lehetségtelen, hogy fel ne langoljon a hazát tisztán és becsuletter szerető hazafiak szívében a neimes harag, lehetségtelen, hogy ki ne viharozzék a hazafiak

lelkéből a hazaféltő szenvedély, midőn látják, hogy ilyen vakmerő kéz tartja az ország vezetésének a gyeplőjét. Mert a többi aligha tölt be mást, mint az uralági más szerepét. Attíllat a népek ostonának nevezi a történelem: Tisza István a magyar nemzet ostonra valami pokoli démonnak a kezében.

Sokan tehetőségét bamulják s ezért híveik. Nos, hát van tehetőség. De e tehetőség a cikoné, amely csak a minap rombolt szét pár pillanat alatt virágzó talvakat. — Az erő hatalmas megnyilatkozása imponáló. Am, mit szólnának hozzá ez erdemes bamulók, hogyha a szolnoki dobokai ciklon az ő tisztokukbe kapaszzkodott volna? Pedig hát csak rosszhiszemű rövidlátás nem veszi észre azt, hogy Tisza tehetőségének forgószéke a magyar alkotmány sok vihartól meglepdesett életfájának a koronáját ragadta meg.

Mások következtetése előtt hajolnak meg s keszek követni tűzőn-vizen át. Hát ugyanazon görbülettel meghajolhatunk a Lombrozó-típusok előtt is, mert ezek az ő „resszort”-jukban szintén vaskövetkeztettségű emberek. Vannak még az élet mélysegeiben más következtetesekben meg nem állítana a törvény keze, már regen felforgatták volna az állami és társadalmi rendet, mint a hogy Tisza István felforgatta a magyar állam jogrendjét. Micsoda arcultátes minden igazság- és jogérzetnek s mindenféle törvénynek, mikor a törvényt hivatott magyarozója az őre tiporja labbal a törvény? A lelkiismeret aberrációjának mily végletes foka, midőn ehhez eszközül azokat használja, akiknek szent kötelessége megvédeni a törvények érvényét és szentességét minden támadással szemben! Rössz alatlalója az ilyen a királynak is s a legnagyobb fokban vétkesen illojális. Hiszen mikor a király esküjével és szentesítésével pecsételi meg a törvényt, akkor annak épsege és sértetelensége elválaszthatatlan korrelációba lép a király személyével. És egy izzóelkü Petur ban

pórbá tudott omlani a király felkent személye előtt: Tisza István legfeljebb a saját nagysága előtt hul térdre . . .

Törvénytipró eljárásának igazolására hivatkozok levelében a külföldi nagy nemzetek parlamentjében, az angol és francia parlamentben történt analog esetekre. E hivatkozások süllyt Andrássy és Kossuth a levélre adott válaszukban kellő értékére szállították. Ott nem azért zárták ki a parlamentből a renitens képviselőket, hogy egy idegen hatalomnak annál akadálytalanabban szállíthassanak minden rekompensáció nélkül tetemes vér- és pénzaldozatot. De vajjon nálunk nem épen ezért-e? És valóban Tisza István tanulékonyságának bamulatos fókáról tesz bizonyoságot, mikor az alkotmányosság klasszikus hazájának, Angliának parlamenti életéből nem azt vonja le tanulságot, hogy mikép kell minden körülmények között megtartani az alkotmány szentességét vetett rendíthetetlen tiszteletet, hanem azt, hogy hogyan kell kidobni esetleges renitens képviselőket. S meri-e igaz magyar ember kétségbe vonni, hogy egy Apponyi, egy Justh, egy Dész, egy Mezőssy renitens magatartása nem a legszentesebb hazafiul kötelesség volt? Ki Rákóczynek és kurucainak szent tetteivel a haza földjéből, hiszen ezek is renitens és rebellesek voltak! Igen, Tisza István következtetes, mint a bécsi politika azon emberei, akiknek következteteségét íekete betűkkel írták fel a történelem a szomszédal való vegyes házasság kezdetétől egészen az aradi bitóifáig!

Andrássy az ő válaszában nem kételkedik Tisza hazafiságában, magyarságában; amár kijelenti, hogy egy hazáinak a tévedése sokkal vegzetesebb, mint a hazafialanság. Egyuttal teljes mértékben elítéli Tisza törvénytelen eljárását, hisz a erőszak jogforrás nem lehet — s kesz ezzel szemben a legelszántabb harcot felvenni. Tiszteljük Andrássy jóhiszeműségét. De Tisza politika egyniségében aligha tudjuk felfedezni a hazafiság legegységét követelményeit.

Nem ezt bizonyítják-e tettei? És egész po-

A „CSIKI HIRLAP” TÁRCÁJA.

Üzenet az égből.

Iria: Lázár István.

Csak addig tartott a küzdődése, míg lement a lépésön, csak addig bántotta a lelkiismeret, míg az utca szabad levegője megérintette az arcát. Egy meleg vérhullám futott végig a testén, s ellejejtette, hogy milyen eső tekintettel marasztalta a felesége, ellejejtette, hogy most két éve örök hűséget esküdött meg; ment a lehalló alkonyatban, sietve ment tova Szentpály Márton.

Finom, selymes, surrogó hópelyhek ütöttek arcába, s ugy ballotta, mintha ezek a hidegtestű, fehér szellemek is arról a csodaszép, fekete asszonyról süsognának, aki ma este őt . . .

Ragyogót, boldogát pillantott, nagy ragyogó szemé tele volt örömmel, hogy ime, őt az, akinek a szerelmeért esztendőkon át epekedett, ma este, ha férje elmegy az éji inspekciónra, torró öleléssel és édes, bűnös csókkal várja!

A férje . . .

Arnyék jeient meg finom metszésű, magas homlokán.

Hová méssz, Szentpály Márton?

Lopni!

Megtűdött a gondolatlan. Csakugyan lopni megy! Egy pillanatig tűnődött, aztán elnevette magát: csókot lopni . . . Mintha az olyan nagy bűn lett volna! Hiszen más is . . . Egy huncut kuplét kezdett fűtyörézni s nem gondolt többet a kékszemű, kedves asszonykára, ki otthon az ő kis gyermekével játszott . . .

Bement egy ékszerüzletbe a finom művü karperecet vásárolni. Ez az ékszer tetszett meg a fekete anyagnak, mikor tegnap erre jártak s a kárakot ugy véletlenül megérinték. Két drágagyöngy volt benne, mintha két könyösepp lett volna, s nem jutott észébe Szentpály Mártonnak, hogy az a két gyöngy edes testvére a Föld fogalmának, mint az otthon-hagyott asszonyok sirmak el néha, a kicsi szalonok csendjében!

Olyan volt a fény, mint egy ezüst hárta, min notát penget a szerelem tündére. Mosolyogva állott meg a kaszinó előtt, de nem a nagyterem kivilágított ablakára, hanem a harmadik emeletére nézett, honnan a szélső ablakból, a halványzöld drapériákon keresztül diszkrét fény átrördött ki az éjbe.

Ott lakik az asszony!

Édes borzongás jöttöt végig a daliás férfin. Ugy szót a megállapodásról, hogy ő bemegy a kaszinóba, egy kicsit kártyázik, s pont fél kilenckor feltűnés nélkül kimegy a folyosóra, a folyosón végig, a hátsó lépcsőház, ott megáll és vár a sötétben, míg a felső emelet vaskorlátján halk kopogtatást hall, és neki is ugyanazt a jelt kell ismetelnie . . . pont fél kilenckor, ha elment a férj kenyéret keresni . . .

Föltment a kaszinóba s a kártyasztalhoz ült. Kívett egy esomo bankót és játszani kezdett azzal a gondolattal: ma bizonyára veszíteni fog, ha igaz a mondás, hogy akinek a szerelmeben szerencseje van, azt kerüli a kártya. De tíz perc sem telt bele, s kellemes családosa látta, hogy a játékasztalra is afele a boldog ember fele fordul a szerencse kereké, akiknek a szerelme istene kedvez!

Jókora bankócsomó s aranyhalmocska tekiált előtte, mire egynegyed kilenckor jeltett az oramatató. Könyvelm. kedves, elegáns gavalier született ur volt

Szentpály Márton, aki a pénznek sohasem tudott örülni. Oda se pillantott az aranyhalmocskára, mely perceről percre nőtt előtte. Látszólag hideg közönyvel kétszerelte a téteket s nyert, folyton nyert, hogy már szinte dühös volt. Az oramatató lassan haladt, néha dejes évről tapadt rá a szemé, mintha az időt előre akarta volna húzni, s hogy a lépcsőházból behallatszott a lépések tompított zaja, meg-megrezzent a szíve: most megy, most megy el a férje!

Meg telt perc!

Bankók surrantak elébe.

A kártya ördöge melléje szegődött. A bankár sápadozva vette föl a kártyát s a croupier változtatlan nyugalommal tolta Szentpály Márton elé az aranytekerest . . .

Meg öt perc!

Most gondolt egyet s a nehéz téteket levette, csak néhány aranyat tartott. És vesztett. A szerencsekerek elfordult tőle, a kártya ördöge máshoz vándorolt és Szentpály Márton, hogy a figyelmé elterelődött róla, atengedte magát ezer érzésének, mely mind egy gondolatba futott össze, hogy két perc múlva hallani fogja a szerelem igjét!

Fél kilenc . . .

Pont fél kilenc!

Főállott és kiment.

Kiment a folyosóra. A folyosón végig. És megállott egy kiugró falrészlet védelme alatt, a homalyos zugban.

Sötétség tekiált a harmadik emeleten. Csend volt, csak egy-egy tompa nesz rezdült át a pihenő házón.

A folyosóra felet ütött, fél kilenckor, s alig hogy elhalt a hangja a hópelyhes homályban, odafenn a harmadik emeleten megnyílt egy ajtó s kis idő múlva riadulohág hallatszott a vaskorlátok fölött.

litikai multja s főkep jelene azt a gondolatot váltja ki belőlünk, hogy ő Nietzsche Übermenscheként regen túl tette már magát az etika, a politikai noblesse oblige (ha van eféle a politikában) világán s mint etikai személyiség alig esik beszámítás alá. Apponyi talán gyöngéd is volt, mikor őt maniakusnak nevezték, ami neki aztán oly nagyon zokon esett. Ismeri mindenki a Tisza, a Tiszák „áldásos” politikai szereplését hazánk alkotmányos életében, minden korrupciónak, lelkek megvesztegetésének s így a nemzeti megrontásnak e szereplésben van az ősforrása. De hallotta-e valaki azt, hogy a nagy, a hatalmas, a dúsgazdag Tiszának, kinek ezer földenkint hevernek egymás mellett kövér holdjai a geszti határban, valamely messzekiható nagyszabású szociális alkotás hirdetésének lenkölt emberszereteté? Ismerünk hazafiakat történelmünkben, kiket koldussá s hontalanjá tett honszerelmük, valamint ismerjük a Pelikán maradarát is, mely saját vérevel táplálja fiait. De ismerjük a mythológiából Saturnust is, ki saját láit falta föl.

Levele végén erősen nekírt Apponyinak, hogy őt maniakusnak merje nevezni s ígékesszük Apponyi érdemeit megtepedesni. Hiu törekvés. Apponyi Albert gróf a nemzeti idealok letéteményese s a magyar nemzet nemes érzésű ájuságának idealja, aki egy nemzet üdvét hordja lángelméjében és nagy szívében, melynek hőfelér tisztaságát és nemességét csak gyöngélelki, megtévedt emberek merik kétségbevonni. Hadd nevezze hát őt Tisza politikai szelkákának. Az Apponyi érces hangja meg hirdetni fogja a teljesebb magyar nemzeti élet hajnalpirkadását. Tisza István politikai pályájának sorsa csak szegyenletlen bukás lehet, mely fölött legfeljebb a hollok fognak karogni. És nem tudom, hogy nincs-e valami különbség e két kép között: Ha leszáll az est, a geszti kastély hatalmas tál között rejtelmesen süttogő szellő csendőrszuronyokba ütözköz és a lombzörrenésben a tak alatt lappongó detektívek merénylőket vélnék leereszkedni a sugár jegenyék oldalán . . . Milyen lehet a geszti tirannus álma?

Az eberhardi park százados fál között átütő hold nyájas fénye derült, nyugodt sziveket aranyoz be szelid sugaraival . . . A geszti parkban detektív és csendőrszurony, itt pedig a nemzet szeretete virraszt . . .

Ismerjük Shakespeare tragédiáiból III. Richardot, mely örök példája annak, hogy az aeshetikában a legszörnyibb rút is szép lehet, ha azt a költő a jellemfestés hatalmas művészetével elbűnki tudja varázsolni úgy, hogy telkavarodott erkölcsi érzésünk egy vagy más okon megnyugszik a költői igazságszolgáltatásban, amint hogy ezt Shakespeare zsenialisan megtette. De milyen érzés fogna el bennünket, ha egyszerre Richard nem a színpadon vagy a képzeletben, hanem az életben, a valóságban jelentkeznek közöttünk? Bizonyára minden lia-

junk szála égnek meredne s hideg borzadály futna végig tagjainkon. Mindig ez az életbe kilépő III. Richard jut eszembe s hideg borzongás fut át rajtam, valahányszor az erőszakoságnak arra a paroxizmusára gondolok, amely annyira jellegzetes vonása a Tisza István politikai pályafutásának.

Természetes, hogy az ilyen ember nem ismer kiméletet, akarata nem tűri az akadályt, végig gázol mindenben s aztán tettének védelmében kész bármilyen eszközhöz folyamodni. Levelének egyik helyén azzal igyekszik eljárását igazolni, hogy ami szabálytalanságot elkövetett, azért ő megkapta a felmentvényt a többségtől. Mert — úgy mond — egy testület, mely jogszabályt alkotni hivatva van, az a testület minden a jogszabályt érintő sértés ellenében felmentvényt adhat. Ez az alkotmányosság egyik sarkelve. Jól van. De hát tudott volna-e a jelen esetben az a testület, az a többség felmentést adni? Avagy hallotta-e valaki arról, hogy egy dísz-előadásra a kar valaha ellenszégült volna a karmesternek? Ilyen dereku többségnek nem is kell egyéb, csak egy erős kar s abba egy karmesteri palca. Aztán csak inteni, vezetni kell, hogy az emberek jobbra vagy balra hajlongjanak. Mikor a volszkszokt fenyegették Rómát, a nemes Fabiusz-nemzetség szalott érte csatasíkra. Generosus miles — így nevezi őket a római költő, kik közül bármelyik alkalmas lett volna hadvezérnek. Itt csak Tisza vezérnek való s valóban az a kar, az a gyaszos többség megtalálta benne igazi karmesterét.

De mit beszéltek tovább Tiszáról, többségről? Mikor gyullad föl már egyszer a nemzetben a honfai harag tüze, hogy feltámadt nemes szenvedélye lángostorával verje ki a magyar törvényhozás felszentelt csarnokából az oda betolakodott politikai kutarokat és kalandorokat?

(a. v.)

A nyergestetői ünnepély.

Vagyis: **Mi nem jó benne?**

Néhány éve a romániai székelyek kezdeményezésére minden évben emlékünnepély van a nyergestetői emlékoszlopna.

Eldig elnéztük, magunk között tárgyaltuk, most már érejt gyümölcsésé vált, s épen azért mint érett gyümölcsöt leszakítjuk a megérett gondolatot.

A meghívók, mint minden évben, úgy az idén is arról tesznek bizonyosságot, hogy e szent helyet Kozmás község kisajátította magának. Ez ellen tiltakozni kell, önértékelt nevében. Mert miről is van szó? 1849. július 31-én és augusztus 2-én a Gál Sándor vezérlete alatt az összes székelységből alakított székely honvédség utjal állotta a Nyergestetőn a muszka, — osztrak, és oláh egyesült hadaknak, hogy Csíkba ne eresszék be.

Forró édes csók hullt Szentpály ajkára, azzal eltűnt a fekete angyal, Eszrevetlenül suhant le a boldog ember is az első emeletre, s néhány pillanat már ismét ott állt a kártyasztal mellett, hogy eltöltse még valahogy azt a reményteljes, boldog félóracsakát.

Olyan volt a szíve, mint egy aranyserleg, mely tele van drága, habzó borral. Ujjonógó dölök, szép, rimes tiradák zengett a lelkében a szerelemtől, a fibalságról. Úgy érezte, hogy a régi lett ismét, a szép asszonynak dédelgette, a hali éjszakák királyfia, a szerenádok boldog poétája . . . aki volt: a Szentpály Márton!

Szerette a feleségét, de, amint meglevenedtek előtte a vidám legénykor kedves emlékei, egy pillanattal átsuhant a lelkén: mégis csak boldogabb ember az, aki még szabad, akinek a szíve azokkal a láthatatlan erkölcsi szálakkal nincs még feleség szívéhez kötve! Megjelent előtte egy kék, csüggött szemgár, mely ma is oly esdően marasztalta, de megjelent előtte a fekete angyal nagy, lobogó szeme is, s perzselő öröm áradt szét Szentpály Márton agyán és szívében, mint egy aranyfényű láng, minek a leve, a nyoma, az egetése édesebb az égek üdvénél!

Gondolt egyet s pezsgő bontlatott, hogy mámoros lelke még mámorosabb legyen, de amint fölvette a kristálypoharat, le is tette: megdöbbsent, rémült szemmel meredt a jegygyűrűjére.

Élsápadt, megborzadt, titkizatos lélelem ragadta torkon, pedig csak annyi történt, hogy megrepedt, meghasadt a gyűrű aranyinijének tenyereltől része!

Csak ennyi történt . . .

Vagy tán nem is igaz, csak káprázat űz vele csalóka játékot, fantomot lát, fantazmagória ejtette hatalmába?!

Főlemelte kezét. Nehéz volt, mint az ólom.

Hadművelési szempontból oly szerencsés hadállást foglalt el Gál Sándor, hogy az elleneséges hadakát mind halomra lövette volna, s így Erdély sorsának további alakulására is nagy befolyást gyakorolt volna. De a gonoszság másképen akarta. Egy kasznijfalusi Tima nevű zeti-ember vállalkozott a szomorú ephialtes szerepre, s az ellenségét lútkos uton a magyar sereg háta mögé vezette. A nagyobb ellenséges hadak minden székelyt lekaszaboltak, hirmondónak alig maradt valami. S a magyar seregnek közös temetője a Nyergestető.

Ott porladozik Csík-, Háromszék-, Maros-szék-, Aranyosszék- és Udvarhelynek közös kincse: a székely honvédségnek nagy része.

Szégény, hogy e szent helyet megbeszélve a romániai székelyek kezdtek, s mi eljartunk a sirjuk fölött minden megemlékezés és ahít nélkül De mindegy már. A ténny megvalósulni nem lehet. De azért, mert a hely telek, könnyileg Kozmás község, Kozmás község egészben is magának tekintse, azt el nem fogadjuk. Az a hely most közkinés, a székelységnek közös búcsújáró helye. Azon az ünnepélyeket Kozmás község a maga nevében nem rendezheti, mert ugyanakkor az egész székelység érzelmeit sérti. Az ünnepélyt valakinek rendeznie kell, de a rendezőbizottság bárhol is székelyen, rendezze a székelység nevében. Vagy legalább a csík-székelyek nevében. Nem azt kell keszünk, a mi elválaszt, hanem azt, ami összeköt. Az a legnagyobb munka, melynek szerzője titokban maradt, de a munka gyümölcse közkinésé válik. Mi kasznói székelyek sértve érezzük magunkat. S jeleznük, ha tovább is így marad, az ünnepély fokozatosan sokat fog vesztetni varázserőjéből.

A nagykasznói székelyek.

A csiki kiállítás és a kamara.

A mi-vásárhelyi keresk és iparkamara érdeklődően a Csíkszeredában rendezendő iparkiállítás iránt, felhívást intézett a megye ipartestületeihez és a háziiparral foglalkozó községekhez, hogy az első megyei iparkiállítás ügyét melegen karolják föl. Ez a kiállítás — mondja a kamara — nem verseny kiállítás, tehát nem remekelt kell bemutatni, hanem azokat a kész cikkeket amelyek itt forgalomban vannak. Legfőbb célja a kiállításnak, hogy egyfelől a közönség csíkmege ipari erejét megismerje, másfelől hogy azok az intéző tényezők melyek a székely gyűlésen jelen lesnek tájékozást szerezzenek Csíkmege iparfejlesztése tekintetében. E szempontból nem lehet közömbös senkire nézve a rendezendő kiállítás erkölcsi érdeke az ipartestületeknek, a községek előjáróinak, a lelkészeknek, a tanítóknak, hogy a területükön termelt ipari cikkek kollektív bemutatást nyerjenek.

A kiállítást augusztus 2—3-án rendezik el Csíkszeredában a gimnázium épületében és másnap (va-

Remegő tekintetét a hűség aranykarikájára súlyesztette a megsápadt ajka úgy reszkedett, mint a teardőrsa szirma.

Nem káprázat!

Nem fantazmagória!

Tömör, tompasárga fénynyel csillogtak rá a repedés aranysemcséi. Elhasadtajegygyűrű! S még jobban elsápadt Szentpály Márton, mert eszébe villant a templom ama kárpitja, mely meghasadt, mikor elarúttatott az igazság és földön!

Vörös fénynyel égett a szeme, ahogy a gyűrűre meredt. A szíve is állott, az agya is állott; megrokkadva, megcsülyedve állt a széken, mint akit villám sújtott, vagy eltemetett egy alazuhanó földréteg.

Egy nagy kérdőjelt látott maga előtt: mi történt?

Semmi.

És minden . . .

Megmódult, megrázkódott, megszólalt benne a cinikus értelem: kopogtattál vele a vaskoriátion és — nincs tovább! De a szív hevesét dobbant, megszólalt s felett az értelem szavára:

Üzenet az égből!

Jel az Istenről!

Meglátatása a jövőnek, családok tragédiájának. Az embernek csak kilenc ujjá van. A tízedik — a szíve. A szív a hűség és szeretet. Ezt öleli körül a kicsi karikagyűrű. A szív a végtelen, ezt fogja körül a kicsi aranyin, mely nem is aranyinésnek, hanem egy végtelen hid, mely építettett gyarló embernek szenvedések és boldogságok, égek és poklok közt!

Ezeket érezte Szentpály Márton s megdidergett. Haláltáncot járt a szíve, lúktelett az agya, mintha nem is egy kicsi emberi szív és agy reszkedett volna,

Jón!

A selyemsuhogás erősödött és vadul dobogott a szép, telete ember szíve.

Ó az!

A vér táncolt az agyán. A lélegzété is visszafogta, úgy figyelt. S egyszerre csak odalenn, halakán, alig hallhatóan, valami különös, bűbajos rezgéssel megzendült a rozsdás vaskoriát.

Mély, titkos rezketéssel hullt le a hang a mélybe. Csak annyi volt, mintha egy idegszál megvonaglik, csak annyi volt, mint egy gondolatszerű sóhaj; mint egy elsuuttogott rim. Zsoltár volt, mit az édes Bün önként . . . s felett rá Szentpály Márton lelke ugyanolyan titkosan és halkán.

Főlemelte a kezét s ő is megkocogtatta a vaskoriátot. Forró epedéssel szállt föl az üzenet: én vagyok, akit vársz . . .

Szétnézett. Lélek sem járt a házban. Es Szentpály Márton, mint egy libbenő árnyék, surrant föl a csikálepésőkon s egyszerre csak eltűnt az iromba sötétben.

— Lenke . . . ?

— Maga az? — susogta valaki.

— Igen . . .

— Pszt!

— Lenke . . .

Kereste Szentpály Márton a szép asszonyt a pokoli sötétben. Egy, fényes nevű ösökkelt dícskövő nemes ur s egy szép úriasszony a lépcsőházban . . . Az érzés, a szenvedély nem ismer elíteltet. Keret az egész világ. Forró vágygyal ragadta meg a feléje táruló gyöngé kart s a szép asszony odasimult a kebelére.

— Az aram elment! . . . — süttogta lázasan.

— Kilenc órákor feljöhét. Addig a cselédet aludni küldöm . . . Batran jöhét, ez előszoba ajtaja nyitva lesz . . . Sissenn, vigyázzon!

sármag) délelőtt nyitják meg. Kiállíthatók ipari cikkek, női kézi munkák (régiek is) gyümölcskonzervek borzavé és ipari nyers anyagok (kő, kőszén, fa, kaolin, kender, len, fakéreg stb.)

Minden község mutassa be a borvizet, hogy az idegenek lássák ezt a nagy gazdagságot.

A munkákat legcélszerűbben magok a kiállítók rendezhetik el, azért kívánatos hogy a kiállítók személyesen vegyék munkáit a kiállításra.

Az iparkamara örömmel venné hogyha az általa kiképzett székely ifjak közül egy sem maradna el erről a kiállítástól s a 26-án tartandó Székely kongresszuson is részt venne.

A kiállításon való részvételt az ipartestületek és a kongresszuson való részvételt dr. Ujlalusi Jenő pedagógusmesternek Csíkszeredában kell bejelenteni.

A kiállítók jelezzék hogy mekkora területet foglalnak le.

H I R E K

— **Ezüstmise.** Lukács Vilmos csíkszentdomonosi plebánus folyó hó 4-én mutatta be ezüstmisét Bálint Lajos felsziki fésperes manuáktorsága és számos paptestvere segédlete mellett. Az ünnepi beszédet Rész János főgimn. tanár mondotta. Szentmise után paptestverei nevében Bálint Lajos, az egyháztanács nevében pedig Raduly Beniamin áll. el. isk. igazgató üdvözölte a jubilaust, aki meghatva mondott köszönetet a jókívánatokért.

— **Árhelyezés.** Bokor Ferenc csíkszeredai számvevőgyakornokot a székelyudvarhelyi számvevőséghez áthelyezték.

— **Új üzletvezető.** A kolozsvári máv. üzletvezetőség új főnökévé Felszeghy Ferencet neveztek ki.

— **Új lelkész.** Gróf Majláth G. Károly erdélyi rom. k. h. püspök Kovács Gergelyt segédlelkésszé nevezte ki Torjára.

— **Eljegyzés.** Paulovics Antal folyó hó 4-én tartotta eljegyzését Müller Augustálval Csíkszeredában.

— **Kinevezések.** A pénzügyminiszter György Gábor dr. csíkszeredai munkabiztosítási tisztviselőt a XI. fizetési osztályba id. min. állami végrehajtóvá a székelyudvarhelyi pénzügyigazgatóságához kinevezte.

Dr. Kovács Miklóst városunk szülöttét a nyíregyházi törvényeszköz jegyzővé neveztek ki.

— **Házasságok.** Vámos Nándor dr. gyergyószentmiklósi ügyvéd eljegyezte Kellner Böskeket Nyíregyházán.

— **Ferenc dr. csíkszeredai kir. törvényszéki jegyző** és Eördögh Erzsébet Kolozsvári házasságot kötöttek.

— **A sorozás.** A múlt számunkban hírt adtunk már a sorozás pontos idejéről. A mint az új törvényből következtetni lehet a sorozás a lehető legelső rubrik lesz, mert azokat is beletöltik sorozni a kékelt valamelyes fűszér-tesztigyakozás miatt eddig a katonai szolgálatra alkalmatlannak nyilvánítottak. Ennek időnként pedig az, hogy a soróvny az újonckat belk kategóriába sorozza meg pedig az elsőhöz fognak tartozni, a kizárólag katonai szolgálatokra alkalmasak, a másodikba pedig azok, a kik katonai szolgálatra

képesek, tengerek, hegyek, virágok roskadoztak volna a lábukban. Mert arra gondolt, hogy a feleség sava — a jegyzőúr, mit a férfi visel!

Mi történne a szegény, kékszemű asszony szívvel, ha megtudná, hogy csalódott az ő szerelmében? Megüzlenék az égől...

Szájaitól Szentpályi Márton, Romlatlan, becsületés lelke világot erzelt át, hogy megcsapta távoli tragédiák lehelete. Arcan elült a viharzás és nagy, sötét szeme megtelt ragyogással kiültá poharát. Tíz perc múlva kilence lesz. És elment, lement a lépésön hűhánó lélekkel...

Megállott az utcán, mint aki egy sötét, lélekmarcangoló álomból ébred. Foltékkintett a harmadik emelet ablakára, hol lakik a fekete angyal, s ahonnan kiszűrődött a bűnös szerelem fűderlángja... s esdőlközött önmagán, hogy olyan nyugodtan tud tovább menni a selyempelyhes, álmokkal teljes januári éjben, Betét az aranymészhöz.

Megtorasztalta a tört jegyzőúr.

És hazament.

Őt ült felesége a kicsi szalonban. Lábaiánál a szőnyegen fiacskaja melózott, hallgatva azokat a szomorú, gyöngéd dalokat, miket anyja pengetett a gitárra húrján.

— Apuka!

Boldog mosolyba borult az asszony arca.

— Márton... — rebegte, feljé sietve.

— Hazajöttém... — mondja s magához ölelte a szép, fehér asszonyt.

— Ilyen korán...

— Látni akartalak titkeket...

Szinte suttogva mondta. Fájdalom esett a forrónak. A nagy, erős ember alig bírta le a zokogást.

— És ezután el se megyek esteinket... Unatkozom a klubban...

Zsebebe nyúlt és kivette az ékszerét, mit a fekete angyalnak vásárolt volt. Odaadta az ő asszonyának.

A boldogság angyalai leszálltak az égől. Ragyogott az asszony szeme, ragyogott az ékszer gyöngyve, csak a férfi szeme volt homályos.

— Miért sírsz?

— Mosolygott Szentpályi Márton

A boldogságtól...

Oda hajtotta fejét felesége ölébe. A meghánás két nagy köncseppje reszkelt a szemében, olyan ragyogóan és szépen, min az a két kékes-féler gyöngy az arany karperecbe...

nem alkalmasok, de segéd vagy ipari munkát végezni képesek.

— **Gondatlanságok.** Hajdu Andrásék, a kik a csíkmadarasi patak mellett laknak június végén 4 éves kis fiúcskájukat magukkal vitték az erdei kaszálóra azért, nehogy otthón hagyva, a patakba essék, s a gyermek az erdei kaszálón rakott tűzbe esett — a midőn az anyja 8—10 lépés távolságra volt tőle. s 24 órai kioldás után meghalt.

Augusztus hó 1-én Kolomban Imre szépvízi molnár neje a ványolához ment, s a malom árkon lévő keskeny padlón utána indult egyetlen gyermekük — egy kis lányka — a malom árkaiba esett. A 40—50 cm. mély víz csak mintegy 20—22 lépésre vitte, s már is halva húzták ki.

Kósa Ádám csíkszentdomonosi lakos az erdei kaszálóra vitte a 7—8 éves kis fiát honnan szénát szállított haza, s a rövidebb de nehezebb és rossz utat választotta. A Csíkszentmárás határában lévő patak mellett hajtott hazafelé megengedve kis fiának, hogy a szénatejére leküdjék — Egy helyen a hol az út keskenyebb és rossz volt, a szekér az 1 és fél méter mély patak medrébe fordult, a vízbe nyomva a kis fiút, honnan csak 15—20 perc múlva tudták kihúzni a segítségül ment emberek, — de már a gyermek megvolt halva.

— **Vasuti baleset.** Bokor György lövészi lakos, vasuti pályamunkás 5-én a szépvíz-szentmihályi pályaudvaron egyik anyagkocsin volt háttal a kocsiparkányához tamaskodva, s midőn a mozdony az anyagkocsisözöt esatoltott, s a vonat egyuttal tovább tolatott Bokor György, a kapesoláskor támadt nagy ütődés következtében háttal lebukott a két kocsis vége között a sínek közé s a kocsis kerekék jobb karját levágta. A csíkszeredai kózkórházban megoperálták, s így remény van arra, hogy életben maradj.

— **Az első hónapvű tűzerezed.** Az első hónapvű tűzerezedet 1913. év márciusában állítják fel Bada-peslen. A másodikát valószínűleg Szegeden fogják felállítani.

— **Székely kongresszus.** A Székely Társaságok Szövetsége — a mint a múlt számunkban már jeleztük — idei nagygyűlését e hó 20-án városunkban fogja megtartani. A nagygyűlésre számos társaság jelenítette be képviselőit, nevezetesen debreczeni, marosvásárhelyi, úgyszintén a bukaresti Magyar egyet, s ezenkívül még számos egyesület. Az előadások a Székely nép vagyoni helyzetének és faji megerősödésének utmutatását célozzák, s ezért s közgazdaság keretében fognak mozogni, a közzétett programmból ismeretes, hogy az előadók Hankó Vilmos, dr. Kovács József, Zakariás János, László Gyuta, T. Nagy Imre és Mátlé József lesznek.

A vármegye területén belül működő egyesületek és testületek is kevés kivétellel részt vesznek a nagygyűlésen, s a hatóság maga részéről megtesz mindent, hogy a gyűlés impozáns sikerét biztosítsa és a szövetségi vezetőknek miködést megkönnyítse.

— **Emlékünnepey Kászónjakabálván.** Kászónjakabálván fűrdőn az idén is, mint minden évben Petőffy emlékünnepeyt rendezték, a melyen dr. Balogh Vendel, Szilágyi Samu, Balogh Gabriella és Balogh Lajos szerepeltek. Az ünnepey után, a régi magyar szokás szerint lakomára gyűttek össze, melyen Fodor János ig. tanító mondott lelkes hangú pohárköszöntőt.

— **Vihar.** Folyó hó 4-én délben óriási vihar vonsult el közép Csík fölött. Somlyón a Ferencendiek kolostora utelőlő tornyába iszonyú menydörgés mellett a villám beleütött, s a badog fedélen alól a torny onaldának vakolatát összehozsolta, innen az áram a déli oldal felé egész a középig hatolt, a honnan lefutott és a templomajtónál hatolt be a földbe.

— **Alakuló közgyűlés.** A hályvosn fűrdő Részvényi társaság alakuló közgyűlése aug 4-én, vasárnap délután ment végbe, 48 részvényes és nagy-számú közönség jelenlétében. Az alapszabályok felolvasása után Dr. Sinkovits Ottó korelnök a részvény-társaságot megalakultónak jelentette ki s megegyelt a választást, melyszerint az igazgatóság tagjai: Baró Szenkereszty Béla, Imecs János (Torja) Szilveszter Albert (Alsócsernaton), Zarug László, Nagy Mihály Sándor (Kézdivásárhely), Ráth Mihály, Avéd János. (Gyergyófalvár) Mardiusz Kristóf (Gyergyószentmiklós) Osvathi János, Solyom Gyula (Torja), Magyarosi Ferenc (Kézdivásárhely) lettek. Felügyelőbizottság tagoknak: Benko Gyula, Dávid Gyula (Kézdivásárhely), Medgyászta Mihály (Felsőcsernaton) Bódy Albert (Torja) Dr. Tauber József (Csíkszereda) választották meg. Ügyész: Petroszky György.

— **Hogyan védekezünk a villámcsapás ellen.** Ez a kérdés ilyenkor nyarón mindig aktuális, az idén pedig különösen forró és emellegva zivatarokban bővelkedő nyárra van kitévés. A legbiztosabb hely zivatar esetén kétségtelenül a nagy város. Általában azt lehet mondani, hogy a villámcsapás veszedelme annál kevésbé fenyegeti az embert, minél nagyobb az a község vagy város, amelyben tartózkodunk. De itt is kerülnöd a kályha, telefonköszülék, gáz- és vízvezeték mellett való tartózkodás. Igen veszedelmes a ház körül lévő folyó, vagy állóvíz mellett tartózkodni még pedig azért, mert ezekbe gyakrabban csap be a villám és akkor a villámosság kiegyenlítő-dése nyomán beálló úgynevezett visszacsapás a közelben lévő emberek halálát is okozhatja. A fak alatt, mint ismeretes, legkevésbé sem szabad menedéket keresni zivatarok esetén. Tapasztalat szerint a legveszedelmesebbek a tölgy és szilva, azután következnek a tuzfa, nyárfa és hátkia. Különösen kerülnöd a nagyosan álló fak, míg az erdőben eléggé biztonságos érezheti magát az ember, hisz csak nem választ épp olyan helyet, ahol egy fa messze kimagaslik a többi közül. Ahol nincs, ott sűrű cserjésben, esetleg valami pajtában vagy esztrichében lehet menedéket keresni, de ezeken a meglehetősen biztos helyeken is azonban jelentékeny nő a veszedelem, ha álla-

lok is vannak ott, vagy nagyobb számú emberek gyűlnek össze. Mert az élő lények körül felhalmozódik a villámosság, amely vonzza a villámot. Ha valamilyen társaságot a nyílt mezőn lép meg a zivatar, akkor igen tanácsos, hogy a társaság ne egy csoportban maradjon, hanem lehetőleg nagy körökkel szétoszolják, ha pedig a zivatar különösen erős, legjobb a földre feküdni, akkor azután egészen biztos az ember. Az olyan helyeket, ahová a villám már egyszer besapott, feltehetően kerülni kell, mert ott a veszedelem nagyobb.

— **Hibás vezet a kétkoronásokon.** Az új két koronások között több hibásverő akad. Ezeknek az a bajuk, hogy a perennjükön alkalmasított ismert fölírás: „Bizalmam az ősi erényben” hatalmas sajátjoha segítségével „Bizalma ősi erényben”-né alakult át. Hogy ebből a hibásverésű ezüstpenzről mennyi készült, azt ma még nem lehet megállapítani, mert a pénzverőintézet hihetőleg nem vette észre a hibát, amint ahogy a kétkoronások forgalomba hozó bankok sem jöttek rá. Arról, hogy ezek a rossz feliratu pénzdarabok hamisak volnának, aligha lehet szó, mert hiszen ez a pénz olyan friss keletű, hogy hamisításra még a legfűrdőbb és legveszedelmesebb pénzhamisító sem vállalkozhatott. Miután azonban később a „Bizalma ősi erényben” fölírás esetleg kétfeltekre adhat alkalmat, igen üdvös lesz ezeket a forgalomból kivonni. Ez persze nem fog valami könnyen menni és pedig már azért is, mert éppen kevés olyan ember akad, aki a peremeken alkalmasított és nehezen olvasható fölírást böngészgeti.

— **Állatkínzás.** Vaszi Mihály csíkszeredai géplakatos inasa vadállatias kinnzások között ölt meg egy ártatlan kutyácskát. A katonai gyakorlati éneknyelvi késsel levágta a szerencsétlen kis jószág négy lábát, majd a legválogatottabb kinnzásokkal illette, úgy, hogy a szegény pára borzasztó szenvedések közt mult ki. Nem ártana, ha az állatias természetű inast a hatóság súlyosan megdorgálná!

— **Fordulat Kovács Gyula ügyében.** Budapestről telefontájk: Tisza István mérénnyőjének ügyében Ajtai Károly orvosszakértő és társai ma terjesztették be véleményüket a bírósághoz. Szerintük Kovács tette elkövetésekor öntudatzavarban szenvedett, beszámítható nem volt. A vizsgálóbíró elrendelte ez alapon a vizsgálati fogság megszüntetését, de ez ellen az ügyész fellebbezett s így a vádtaács holnap, vagy holnapután dönt.

— **Plebánia hivatal** értesíti a híveket, hogy az isteni tiszteltek Szent István napjára a szokott időben a fogalmazómű kapolnájában tartanak.

— **Emberölés.** Augustus hó 4-én éjjel Pulika Vencel cigány legény tréfálkozva rokkonosan mondotta Kósa Ádám csikidámlályi legényt, amiért Kósa Ádám poion ütötte majd a földre verte és ott is kujakolta úgy, hogy a jelen volt társai húzták le Pulika Vencelről. — Kósa Ádám most a közeli lakására futott és egy négy aug. vasvillával futott a hazafelé induló Pulika Vencel után, föbe ütötte s leeseése után is meg 4—5-öt ütött a fejére, melyet egészen összetört, úgy hogy Pulika Vencel halva maradt a helyszínen. Kósa Ádámot bekerített a csíkszeredai kir. törvényeszköz fogházába.

— **A kissármási földgáz forrás.** A múlt hét közepén Kissármásban a régi úgynevezett gázkutatól mintegy 200 méternyire váratlanul nagy gázkitörés történt. E helyen a földgázkutatócs céljából 180 méternyire leturak, a mikor oly erővel tört fel a földgáz, hogy a furást taljaltatú alig lehetett. A kitóduló gáz mennyiségét megmértek, a mely naponta 120.000 köbméter volt, a következő napon het. méterrel meleyebbre turak s akkor már 350.000 köbméterre emelkedett a naponta lefűrdő gáz mennyiség. Ez az új gázforrás szolgálati képesség tekintetében a régít felül fogja múlni s attól teljesen független. Hír szerint egy angol részvényitársaság több millió beletelteséssel gyártelpep letéset Kissármáson s ezen kívül a földgáz világitási és ipari celokra több erdélyi városhoz is elvezetik.

— **Beszámoló.** Sümegi Vilmos a gyergyószentmiklósi választókerület képviselője e hó 4-én d. u. tartotta beszámoló Gyergyószentmiklóson. Kiváló meg Győrffy Gyula, Ferabach Károly, Justh János, Benedek János, Nadányi Gyula, Szencsreányi György és Maczky Emil képviselők utaztak le Budapestről. A népgyűlés — dacára a kedvezőtlen időjárásnak — a lehető legimpozánsabb volt úgy hogy a Csíkvármegye értesítése szerint 5—6000 ember lehetett jelen. A képviselőket már a vasuti állomáson fogadta a part vezetősege, s Bajna András alelnök megleg szavakkal üdvözölte a képviselőket. A gyűlést Tako János főesperes nyitotta meg, utána pedig Sümegi Vilmos mondotta el beszámoló beszédét mindvégig általános tetszés mellett. Azután Szencsreányi György, majd Maczky Emil, Győrffy Gyula, Justh János és Benedek János tartottak emelkedett hangú szónoklatokat, s különösen Győrffy Gyula ékes szólasa ragadta magával a megjelenteket. Péterffy L. szarhegyi plebánus terjesztette elő határozatú javaslatot, melyben Tiszának, a munkapártnak alkotmányromboló munkáját elítéli s ugy a kerület képviselőjének, valamint a szövetkezett ellenzéknek bizalom nyilvánítását indítványozott. A gyűlés egyhangulag magévá tette az indítványt s Fejér, Mihály dr. tartalmas beszéddel a gyűlés véget ért. Este laklyás menet és hankelt volt, melyen számos felkőszöntő hangzott el Sümegi Vilmosra és a megjelent képviselőkre, valamint a gyergyói papságra, a kik hazaias magatartásukkal igazi példaképep lehetnek a magyar katolikus papságnak. A kormánypárti sajtó nem éppen csekély perfidióval hazug hírcelt hoz a gyergyószentmiklósi beszámolóról, de mindenké meg tudja alkotni véleményét ezekről a lapokról és híreiről, a ki tudja, hogy a kormányának fizetett szöcsövc.

KÖZÖNSÉG KÖRÉBŐL.*

A csikborzsovai közbirtokosság zilált állapotáról már sok szó esett. Ismeretes az az egész vármegyében, de hogy voltaképpen mégis mit akarnak közbirtokosságunk gazdasági ügyvitelével, az egészen érthetetlen.

En azonban a saját személyem és családom becsületének a megvédése céljából ismertetem a következőket:

A folyó évi április hó 14-én vasárnap 3 zsandárral, amidőn a templomba indultam, a kir. alügyész ur és a vizsgálóbíró ur hazamám megjelentek s ott lefolytattak nekem egy végzést, mely szerint ellenem sikkasztás büntette miatt ház és személymotozás van elrendelve.

A jelentető dr. Gal Endre 1-ső vármegyei alügyész, mint a közbirtokosság kiküldött, ideiglenes elnöke volt, kinek a közbirtokosság pénz és vagyonkészletét azért nem adhattam át, mert azt nekem a közbirtokosság jegyzőkönyvébe foglalt határozattal tiltotta meg, mindkétval azzal, hogy őt sem személyileg, sem vagyonilag nem ismeri s ezen jegyzőkönyvet én megelőzőleg vele közöltem, illetve azt át is adtam volt dr. Gal Endre dr. urnak.

A vizsgálóbíró ur ama felszólítására, hogy a közbirtokosság pénzet átadom-e, anélkül, hogy egyet is lefelfedtem volna, a pénztári naplót és a mutatókönyvet 3850 kor 18 fillér készpénzt átadtam.

Hogy ezen személyem ellen készült ügymenyiben felel meg a valóságnak s hogy ez csupán csak bosszúból keletkezett, legjobban igazolja a csikszeredei kir. Törvényszék vádpanciájának, azon határozata, mely szerint az egész eljárást megszüntette, s a felfogott összeget kezelmhez, mint jogszerű kezelőhöz kiadni rendelte s ezt a marosvásárhelyi kir. felőltábla is megerősítette. Most már a valótlán jelentéscsért a megtört lépeket én tettem meg a bíróságnál.

Csikborzsova közbirtokossága pedig még az 1905. évi szabályzerében megalakulván, ennek gazdasági ügyviteli szabályzata a nagyméltósági min. kir. földművelésügyi miniszter által jóváhagyott és megerősített.

De a folyó év tavaszán megesezt az a láthatatlan dolog, hogy közbirtokosságunk sem jogi tanácsadóknak, sem elnökeknek eljárásainak nem volt meg elégedve, hanem a közig. erd. bizottság, mint vagyonteljesítési hatóság útján követelte ezeknek elmozdítását. De ehelyett a tekintetes közig. erd. bizottság dr. Gal Endre előterjesztésére a közbirtokosság teljes autonómiáját függesztette fel s dr. Gal Endre urat s az általa javaslatba hozandó választmányt bizta meg a dirigációval. Nagyon iures dolog az hogy egy idegen elnök, aki a régiak parján van, javasoljon választmányi tagokat onnan, ahol senkit nem ismer (Még jó, hogy Ditről, vagy valamelyik más községből nem javasolt!) Azonban történt arról gondoskodás, hogy kik kerüljenek eme választmányba, csak hogy a hatalom valahogy messze ne távozzék.

Egyekben a közig. erd. bizottságnak ezen szerelmes határozata meg felebbeztetvén, abban a közigazgatási bíróság még 1 évi május 9-én döntött, meg pedig akként, hogy az a 1556 számú ítélettel ideiglenes elnök kinevezését helyben hagyja ugyan, de elrendeli, hogy az hataladéktalanul szabályszerű közbirtokossági gyűlést hívjon egybe s azt egy új elnök választására hívja fel. És mi történt ezen magas intézkedésre? Semmi. Ezen ügy végrehajtása a közig. erd. bizottságnál újra megszüntetvén, az a 1 évi jun. 21-én kelt 1556-912. kb. számú végzésevel elrendeli dr. Gal Endre ideiglenes elnöknek, hogy amennyiben a közig. bíróság ebbeli rendelkezései meg elegendő nem tett volna, sürgősen eleget tegyen.

És mit tesz ezekkel szemben dr. Gal Endre ur? Kéri tőle a pénztár átadását, mert, ugymond, a közig. bíróság a közbirtokosság autonómiájának függesztését hagyta jóvá s így a pénz őt, illetve az általa kinevezett penztárnokot illeti meg.

Az általa javaslatba hozott birtokossági választmányt (ha zsandár áll rendelkezésre) vasárnapokra szabályellenesen össze összehívja (mert erre a célra kérem már külön csendőrségi kell), nagy gyorsan felolvass egy tucat kib. határozatot, melyből senki egy kukkot sem ért, megbiztatja magát orvadásokkal esz-közliésével, noha ezekre már szükség nincs hisz régebbi kész; határozatok vannak, melyek világosan kimondják, hogy a folyamathatn lévő arányosítás jogerős befejezésig nem értékesíthetők, a már eladásra

engedélyezett erdők se, de ez különben is teljesen a közbirtokossági gyűlés dolga. Igéri de csak igéri, a teljes közbirt. gyűlés össze hívását, talán augusztus elsejére, de azt nem mondta meg hogy melyik évbe.

Jegyzőkönyvet a gyűlés helyszínén nem vették fel, hogy más ne lássa hogy körülbelül mi lehet abba. De tudja-e tisztelt elnök ur, hogy a februárius 17-iki gyűléskor elmaradt tárgyszorokat pontjai még függőben vannak, letárgyalatlanok? s a mit akkor a teljes gyűlés határozott, azok is végrehajlatlanok, pláne a jogi tanácsos megbízatása, és hol van a régi jogi tanácsos követeléseire száma a 30 napi határ időhöz közt s bemutatandó számla? ez pedig a birtokosságnak ismét veres posztó lenne, tehát tanácsosabb későbbre hagyni.

Tudja-e, hogy 1912. évre a közbirtokosság költségvetése még nincs meg? tudja-e, hogy oly hasznos birtokok vannak, melyeknek idejűk kitélt s ha rend volna, akkor azokert a hasznóbér kérészet kapuok, így pedig fizetnek amennyit akarnak? Tudja-e hogy a közihelyi végzősintak részűvet a jogosultak között kaszálat véget ki kellene osztani, hogy ne kaszáljon mindenki a ki nem is jogosult ahol akar s annyit, amennyit akar? Hát azt tudja-e, hogy még legfeltehető szabályaink mincsenek? S végül tudja-e azt, hogy 2-3000 korona értékű szel által ledöntött fának mindjárt csak nyoma marad? Hát mindezek megtörténhetnek, igaz, de csak Csikvármegyében.

Mar most azt kérden a nyilvánosságtól, hogy mindezekért ki lesz a felelős? Dr. Gal Endre urtól pedig azt, hogy Önnek talán a miniszterileg megerősített ügyviteli szabályzat nem jó, vagy a közig. bíróság ítélete nem tetszik, vagy a közig. erd. bizottság idevonatkozó 1556-912. sz. sürgött végzése nem felel meg a guszusának, avagy valaminnyin felül érzi-e magát? Mert hogy voltaképpen semminek sem tesz eleget semminek alá nem veti magát, az bizonyos. Vagy talán az elnöki díjjakra utazik? Nem esuda, hogy elnöki teendőjét oly kifordítva teljesíti, hogy csupa emelgés, mert hiába elnök ur, ide a viszonyokkal teljesen ismerős egyen kell.

Mert önnel mi ugy vagyunk, mint aki a lóhoz nem ért s a fejét fű, avagy igaz az, hogy ki aminek nem mestere, az annak csak hóhera. Méltóztatásuk elhinni fizelt elnök ur, hogy már nyakig vagyunk a sok kifordított intézkedéseivel, adjon helyet annak, aki hasznos és érdemleges munkát tud végezni. Ha személyemet földözi, azt értem, de a közbirtokosság jogait megnyírhabálni, mert az az isten és emberek előtt is vétek.

Lakatos Pál.

KÖZGAZDASÁGI ROVAI.

Egy pár veszedelmes növényi betegség és ellenség.

A tartós hűvös esős időjárás folytán vármegyénk területén a burgonyának, ugorkának, paradicsomnak, töknek, ribizkenek és egresnek egy veszedelmes gomba betegsége lépett fel, amely ellen ha korán nem védekezünk, pár nap alatt képes úgy magát a növényt mint annak termését teljesen tönkre tenni. Ilyenek az egresnél az amerikai liszt harmat, mely az apró bogyókat előbb világos szürkés por-szerűen lepi be, később egészen megvastagodik és megbarnul s utóbb a bogyókat éretlenül lehullanak. Az ilyen termés, ha a betegség még kezdetleges állapotban van kellőképpen lemosva, zolden még elhasználható, később azonban, ha már egészen meg barnult sem be nem érik, sem pedig zolden nem használható.

Ellene rézkenporral védekezhünk olyanformán, hogy ha a baj lelléptenek legkisebb jeleit is látjuk az összes termést az említett porral azonnal egy e célra készített hajtató segélyével leporozzuk. Ilyen hajtató hiányában egy közönséges rovarpor hajtató is megfelel, csak hogy ezzel a munka lassan megy. A kenporozást 2-3-szor megismételjük és hogy a por tapadon lehetőleg eső után, vagy a reggeli órákban végezzük. Miután a rézkenpor mérges anyag elhasználás előtt a bogyókat langyos vízben jól le kell mosniuk.

A ribizkenek egy veszedelmes gomba betegsége a peronospora, mely a levelek alsó lapján szürkés barna lisztzerű foltokban jelentkezik. A foltok helyén a levelek elszáradnak, átlukadnak és ha elejét nem vesszük, csakhamar az összes levelet elpusztulván, a termés éretlenül le hull. Ellene bordói oldattal permetezzünk. A permetezést mielőtt a bajt észre vesszük, azonnal végezzük és egy heti időközben két-háromszor ismételjük. Mikor a termés

érméi kezdett permetezni nem szabad, mert a bogyókra tapadó oldal az emberi szervezetre mérges hatású.

Hasonló gomba betegség bántja az ugorkát, tököt és paradicsomot is, melyeknél szintén bordói oldattal védekezünk.

A burgonya részt szintén egy a peronosporához hasonló gomba betegség okozza, melynek támadása folytán a levelek megfoltosodnak és csak hamar elszáradnak. Ezen foltosodás a száron tovább halad s a termés nem csakhogy nem fejlődik, de igen gyakori esetben elrohad.

Ellene szintén bordói oldattal védekezünk, meg pedig azonnal mielőtt a bajt észre vettük. Miután a permetezett burgonya, nemcsak ellenáll a peronosporának, hanem erőteljesebb s tovább tartó fejlődése által gumó termése is nagyobb s értékesebb a permetezés minden körülmények között ki fizeti magát.

A permetezés lehetőleg olyan időben végezzük, hogy legalább 24 óra belüli eső ne érje a növényzetet. Ezen célra többféle permetező van használatban, ha azonban ilyenekkel nem rendelkezünk, azt kellő utasítás után egy meszelővel is végezhetjük.

A permetezéshez szükséges bordói oldat kelto utasítással kaplathó ifj. Kertész István vegyeskereskedésében Csikszeredea, Mikó-utca 28.

Ez évben a paszulyának is kaposzta féleknek igen nagy ellenségei a csigák, a melyek különösen árnyekosabb helyeken az említett növények leveleit teljesen tönkre teszik s így a növény nem fejlődhetik.

Ellentük úgy védekezünk, ha az illett növények alatt a falajt mécszporral gyakran behintjük. Össze fogdoshatjuk répa vagy tök szeletekkel is.

Eladó beltelek a Szentlélek-utcában a Gáspár József háza mellett, értekezni lehet Hargita-utca 8. sz. alatt.

A gimnázium közelében négy gimn. tanuló részére teljes ellátás kapható egy szőlő családnál. Cím megludható e lap kladohivatalánál.

663-1912. vegrh. szám.

Árverési hirdmény

Alulirt kiküldött bírósági végrehajtó ezennel közhíre teszi, hogy a csikszeredei kir. járásbírósg 1912. évi V. 150 számú végzése folytán Dr. Dorzy Kálmán ügyvéd által képviselt Székely Ödön végrehajtó részére végrehajtott szüendölök 81 kor. 62 l. követelés s jár. erejéig elrendelt kötelezést végrehajtás folytán alperenstől lefoglalt és 2360 koronára becsült ingóságokra a csikszeredei kir. járásbírósg 1912. évi V. 150 sz. végzésevel a további eljárás elrendeltetvén, annak az alap- és felhírlóglaltatók követelése erejéig is, amennyiben azok kötelezést jogot nyertek volna, végrehajtott szüendölök lakásán leendő megtartása határidő 1912. évi augusztus hó 26-ik napján délutáni 5 órája kitűztek, a mikor a bíról lag lefoglalt ingók és pedig házi butorok a legelőbbet igénynek készpénzfizetés mellett, szükség esetén becsaron alul is el fognak adni.

Felhívának mindazok, kik az elárverezendő ingóságok vételárából a végrehajtató követelését megelőző kötelezettekhez jogot tartanak, hogy amennyiben részükre a foglalás korábban eszközöltetett volna és ez a végrehajtási jegyzőkönyvből ki nem tűnik elsőbbségi bejelentéseiket az árverés megkezdéséig alulirt kiküldöttul írásban vagy pedig szóval bejelenteni el ne mulasszák, mert különben csak a vételár felülélegere fognak utaltatni.

Kelt Csikszeredea, 1912. évi július hó 30-ik napján.

Molnár Sándor,
kir. bír. végrehajtó.

697-1912. vegrh. szám.

Árverési hirdmény.

Alulirt bírósági végrehajtó ezennel közhíre teszi, hogy a csikszeredei kir. járásbírósgnak 1912. évi V. 883 számú végzése következtében Dr. Gal József ügyvéd által képviselt Spitz Albert és Testy végrehajtató javára 667 kor. 07 fill. követelés s jár. erejéig fogantatosított kötelezést végrehajtás útján alperenstől lefoglalt és 2027 koronára becsült ingóságokra a csikszeredei kir. járásbírósg 1912-ik évi V. 883 számú végzésevel a további eljárás elrendeltetvén, annak az alap- és felhírlóglaltatók követelése erejéig is, amennyiben azok kötelezést jogot nyertek volna, végrehajtott szüendölök lakásán Csikdánfalván leendő megtartás 1912. aug. 21. d. e. 8 órája határidőül kitűztek a mikor a bíról lag lefoglalt ingók és pedig butorok ahhoz a venni szüendölök ezennel elő megjelöléssel hivatnak meg hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t. c. 107 és 108. §-ai értelmében készpénzfizetés mellett, a legelőbbet igénynek, szükség esetén becsaron alul is el fognak adni.

Amennyiben az elárverezendő ingóságokat mielőtt is le- és felhírlóglaltatók és azokra kötelezést jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881. évi LX. t. c. 120. §. értelmében ezek javára is elrendeltetnek.

Kelt Csikszeredea, 1912. évi július hó 24-ik napján.

Molnár Sándor,
kir. bír. végrehajtó.

Ezen rovat alatti közíretékről felelősséget nem vállal a Szerk.

Lapunk könyvnyomdai üzletét az új helyiségébe (volt Kossuth kávéház) helyezte át.

ÉRTESÍTÉS.

Tudomására hozom a nagyérdemű helybeli és vidéki közönségnek, hogy raktári tartók mindennemű **cserépkályhák**ból.

Elvállalom mindennemű cserépkályha és takaréktűzhelyek felállítását, átulakítását és takarítását, továbbá áruháradat és fűtőháradat és szakmunkák kirakását fajenc porcellánból és minden e szakmába vágó dolgokat pontosan és lelki-morosen eszközök. Védlekre is kelő felvilágosítást nyújtok. Ertekezni lehet MICHNA REZSŐ és VEJE cégnél Csikszeredában.

A nagyérdemű közönség szíves partfogását kérve, maradok tisztelettel:
LUKÁCS FERENC cserépkályhás.

Csikszeredai Takarékpénztár r. t. és Fiókiintézeti

ugy a régi, mint az új betétekre jelenleg 4 1/2 % kamatot fizetnek. Az igazgatóság.

UJDONSÁG

UJDONSÁG!

Óra és Ékszer!

Iparművészeti újdonságok, ítvös munkák gyári áron alul beszervezetők **BRASSOI SCHAPIRA ARNOLD fiók-üzletében Csikszereda, Kossuth L. u. 254. sz.** Szabad megtekintés véletlényszerűen. Dús raktári arany és ezüst svájci zseb- és ingó-órákban teljes jóállás mellett, valamint női- és férfi órálatékok, függők és alkalmi ajándékokból u. m.: dohány- és szivartartó, ezüst séta pálcák, szipkák és látszerek stb.

Arany és ezüst formák a legmagasabb árában beszerelhetők esetleg megvételnek. Minden e szakmába vágó javításokat a legrendkívül munkadíjért teljes jótállás mellett elvállalok. — Levél általi megnyitásra a t. vidéki levélműt. szívesen megjelölöm. Tisztelettel!

SCHAPIRA ARNOLD.

VARÁZSFUVOLA.

Bárki egy óra alatt megtanulhat rajta játszani. A „varázsfuvola” rendkívül kellemes, 20 acél trombita-hanggal és 4 erős bőgővel van ellátva. Díszes kivitelben, kottafüzettel, dalokkal, kottával, ajándékkal együtt csak 4 korona.

Csak a W. W. a „Hangszer-Király” ország-szeret. e elismert legolcsóbb hangszeráruházában kapható, *Eudapest, József-körút 15.* Gyorsjavító műhely. Kerjen fényképes hangszerárjegyet.

KINCSET ÉR

Tordy-féle Hollandi 3 király tea

mivel nemcsak hashajtó, hanem egyuttal étvágyjavító, gyomortisztító, emésztést elősegítő, bélműködést szabályozó, nemkülönben a legmacsabb gyomorban is segít. Csomagja (kbl. 10–12 szeri használatra) gyógytárban 50 fill.

Minden gyógytárban kapható.

26-12

Méhészek!

Ákik megbízható helyről, tiszta méhviasszól készült **műlepet** óhajtanak beszerezni, forduljanak bizalommal **Szatmári Szabó István** méhészetéhez **Pankota** (Arad megye), mely méhészet amerikai hengerprésszel készített bármily méretű műlepek kilóját csomagolva K. 5-60-ért szállítja utánvétellel, míg viaszkészlete k nem fogy.

A legszolidabb kiszolgálásba vesz részt mindenké.

Értesítés.

Van szerencsém úgy a helybeli, mint a vidéki nagyérdemű vásárló közönségnek szíves tudomására hozni, hogy üzletemet, amely ezelőtt fűszer, csenenge, liszt, csenenge különlegességek, olaj, festék, ásványvizek és disznú árukkal volt berendezve, most újabban kibővítettem

konyhaberendezési cikkekkel!

is. Kapható mindennemű edény-le, evőeszközök olcsóbb és jobb minőségben, ugyszintén üvegárukban és csinos majolika tárgyokban, üvegkészletekben, és dísztárgyakban, továbbá a padló behúzó olajnak úgy nagyban, mint kicsinyben való elárúsítását, a Grell Károly-céle süteménynek raktárát, úgy kapható, mint nála: 6 drb 20 fillérért, azonkívül még mindennemű rum és édesített italokat jó és finom minőségben, panket kefcék, mázak, padló tisztító vas lorgacs és más vegyszeti cikkekben is.

A nagyérdemű közönség, hogy meggyőződést szerezhesen, úgy kérem, személyes látogatásaiakkal megtisztelni.

Tisztelettel:

Pototzky Andor

A bevásárlásokat kívánatra házhoz szállítom.

HALTENBERG BÉLA

:: kelme és szörmfestő vegytisztító és gőzmosó gyára KASSA. ::

Szíves tudomására hozom a Csikszereda város és vidéke nagyérdemű közönségének, hogy gyárom képviselőt

Máthé József

női divat kalap és rövidaru kereskedőnek adtam át.

Elvállalok urali-, női- és gyermeköltönyök, diszitő- és butorszövetek, függönyök, kézmunkák, szőnyegek, csippke és szörmek vegytisztítását és festését.

Ágytollak tisztítását és fehérneműek mosását a legsebbe kivitelben,

Szállítás és csomagolás díjtalan.

Szíves megbízásokat kér

Haltenberg Béla.

KÖBÁNYAI SÖRKIRÁLY!

Van szerencsénk Csikszereda város és vidéke nagyérdemű közönségének becses tudomására hozni, hogy Csikszeredán

GÁL FERENCZ SÖRGYÁROS urnál

sörreltárt létesítettünk, a melyben söreink úgy eredeti hordókban, valamint gondosan és szakszerűen töltött palackokban mindenkor friss minőségben kaphatók. Kérjük a n. é. sörlogyasztó közönséget, sziveskedjék ezentul nevezett képviselőnkél beszerezni. — Söreink úgy a belföldön, mint a külföldön és messze tengerentuli országokban is a legjobb hírnévnek örvendnek; mi exportáljuk a legtöbb sört hazánkba és a mely kiállításon söreinket bemutattuk, mindenütt a legelső díjat nyertük el így

1906-ban Budapesten

1900-ban Párisban

1904-ben Florenzben

1905-ben Palermo-ban és Napolyban, 1906-ban Wienben

1908-ban Londonban

1911-ben Turinban.

Jogosult tehát azon meggyőződésünk, hogy söreink forgalmát nagyban emelni fogja a n. é. közönség. — Tisztelettel

Nem tévesztendő össze. Ezen sörük kizárólag csak a fenti cégnél kaphatók.

Kőbányai Polgári Sörfőző R. T.

SÖRNEMEK: Polgár, Király, Márciusi, Kiviteli márciusi, Szent István, Kőbányai Barátmalta és Dupla Malátásör.

Tavaszi újdonságok megérkeztek.

== Szép választék a legújabb divatu női, férfi és gyerek divatcikkekben ==

Pototzky Pál női és férfi divatüzletében Csikszeredán,

hol mindennemű varrógépek, gyerekjátékok, temetkezési cikkek, kész női és férfi ruhák, cipők, kalapok, nyakkendők, utazó kosarak, bőröndök olcsón kaphatók.

Mátrai Ignácz

órás, ékszerész és látszerész Csikszereda, saját ház

Ajánlja dusan berendezett legújabb szerkezetű

arany- ezüst és Omega zsebrórákat.

Állandó nagy raktárt tart valódi drágakövé

ékszerekből

Továbbá látszerész cikkek nagy választékban.
Olcsó árak! — Pontos kiszolgálás!

Javítások gyorsan és lelkiismeretesen készítenek el.

GÉPÜZEMŰ

asztalos vállalat

Csikszereda Vörösmartyu-
utca 21. szám.

Készít asztalos munkákat minden kivételben. Elvállalja faanyag kidolgozását asztalos mester uraknak szakszertű gépei által megsokalt munkadíj ellenében

HIRDETÉSEKET

olcsó ár mellett felvesz a kiadvívat.

POHARAS

Legjobb sör

SÖR

a „Pilseni Ösforrás”

Csikvármegye területén
egyedüli elárultó hely Csik-
szeredában:

őzv. Nagy Istvánné Zoltá -- vendégloje

hol mindennap frissen csapolva poharunkint
kapható

Nuridsány Márton

női és férfi divatüzlete új helyiségében
Csikszeredán (a régivel szemben)

A legnagyobb választékban kaphatók az összes
női és férfi divatárak a legolcsóbb árban.

Elismert, szolid bevásárlási hely.

Kéretik a címre ügyelni!

A nagyérdemű hölgyközönség becses figyelmébe!

Bécsi és budapesti körutamból hazatérve, szíves tudomására hozom a n. é. hölgyközönségnek, hogy Csikszeredában a Rákóczi-utcában lévő dobány-társaság mellett, a mai kornak megfelelő és a legkényesebb igényeket is kielégítő

Női kalap divattermet és modellek szerint fűzőkészítő műhelyt

nyitottam Raktáron tartok parisi és bécsi modell kalapokat, ugyszintén minden e szakmába vago divatcikket. Elvállalom mindennemű kalapokak izleses díszíteset és atalakítását. Gyaszkalapokat raktáron tartok. Mérték szerint készíték megfelelő módon: fűzőt, haskötőt, hátegyenesítőt és mell-tartókat: minden e szakmába vago cikkek javítását és takarítását pontosan és jutányos árban eszközölöm. A t. hölgyközönség jóakaratu támogatását kérve és biztositva a pontos kiszolgálásról, vagyok tisztelttel

Ligefi Samuné női kalap divatterme
CSIKSZEREDÁBAN.

Filó Károly nagy temetkezési intézete, Csikszeredán, saját ház.

Nagy választék mindenféle temetkezési cikkekben, n. m.: érc- és fakoporsók a legegyszerűbbtől a legdíszesebb kiállításban, szemfedelek könyök- és fejpárnák, harisnyák, gyászfiatolok, gyertyák és szalagok, gyászjelentések stb. stb.

Koszorúk és koszoru szalagok óriási választékban. Üvegfedelű érekoporsók kizárólagos raktára. Díszes gyászkoscsik. Temetkezéseket elvállal pontos kiszolgálás és szolid árszámítás mellett.

Értesítés!

Van szerencsem a t. hölgyközönség szíves tudomására hozni, hogy a díszlőnöm Párisban volt tanulmány uton, a honnan február hó elsején jött vissza.

Szezszerü újdonságok

március hó elejétől már raktáron vannak.

A t. hölgyközönség szíves pütfögását kérve, mutatok tisztelettel:

MÁTHÉ JÓZSEF női divatkalap- és rövidáru-üzlete,
CSIKSZEREDA, Kossuth Lajos-utca (Grünwald Albert-féle ház)

CSEH ISTVÁN

mészáros és hentes CSIKSZEREDA.

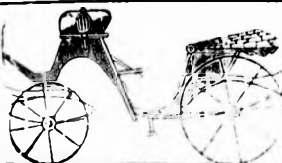
Naponta frissen vágott marha, borju és sertés hus, saját készítményü felvágottak, sonka, kolbász és tormás virstli. Szalonna és zsír nagyban és kicsinyben.

Pontos kiszolgálás.

SZABÓ FERENC

kocsigyártó, nyerges, kárpitos és szíjgyártó üzlete

Csikszereda, Mikó-utca 16 sz.
(Saját ház.)

Kocsigyártó, nyerges, főnyezési munkák, ugyszintén kárpitos, butorbehuzás és díszítési munkák, matrácok és paplanok: kész koscsik, szekerek, szánok és mindenféle töltött és töltetlen butorok, a lehető legjutányosabb árakort; esetleg részletfizetés mellett is kaphatók. Saját készítményü ügyfotelok, rugalmas matrácok, elegáns falakkal, valamint kocsi ülésök stb. állandó raktáron. Egyedüli bizományi raktár a Lukrécia hámfestő- és inpregnáló zsitadók fekete és naturszinben.

Legjutányosabb bevásárlási forrás

ugymint: hajtápokban, manükör-
készletekben, zsebkésekben, pénz-
cszényekben és mindennemű külön-
legességekben, valódi YES porcellán
puđer, Diana sósborszes és Nestlé-
féle gyermek táplizst, fólerakata

FEKETE VILMOS Első Csikmegeyi
állatszer- és piperekereskedésben
— Csikszeredán. —

Kellemes üdítő ital

**a Hosszuasszói Erzsébet
SAVANYUVIZ**

1 literes pakcokban 10 fillér. Megrendelhető:

A Hosszuasszói forrás
kezelőségénél Csikszeredán.